

narno-gospodarskem pomenu prispevanja zlata. Temu primerno bo za izvedbo zbirke potrebni čas proračunati na najmanj tri tedne. Prijave šol za udeležbo na tem delu nabiranja je poslali — naznanivši številno razredov in učencev in učni jezik — vodstvu akcije za vojno pomoč »Zlato sem dal za železo« na Dunaju, Bäckerstrasse 8.

IZPLAČEVANJE OBRESTI VOJNEGA POSOJILA.

Dunaj, 3. maja. (K. u.) »Wiener Zig.« objavlja odlok finančnega, trgovskega in pravosodnega ministrstva sporazumno z vrhovnim računskim dvorom z dne 31. marca 1916, ki določila ministrske odredbe z dne 24. julija 1915 o izplačilih obresti na imena vinkuliranih obligacij davka prostih 5½% avstrijskih vojnih posojil iz leta 1914. in iz leta 1915. po poštni hranilnici razširi tudi na druge kategorije dolgov.

LETNIK 1865 IN NOVA PREBIRANJA.

Uradno razglašajo: Da se odstrani napčno mnenje, ki je nastalo, ker se letnika 1865 ni pritegnilo k novemu prebiranju, se uradno pojasni, da v letu 1865 rojeni, ki so na prejšnjih prebiranjih bili spoznani za sposobne in tedaj opravljajo črnovojniško službo ali pa črnovojniško službo brez orožja, nimajo pravice zahtevati, da se jih odpusti iz službe. Ravno tako se lahko vpokliče pri prejšnjih prebiranjih za sposobne spoznane od letnika 1865., ki so bili oproščeni črnovojniške službe, če odpade razlog oprostive. Posebe pa ni treba poudarjati, da se leta 1865. rojene, ki neopravičeno niso prišli k prejšnjim prebiranjem, lahko vsakčas pokliče k navadnemu prebiranju.

MIROVNI POGOJI WICKHAMA STEEDA.

Glavni urednik za zunanjo politiko pri londonskem listu »Times« je gospod Wickham Steed. V tej lastnosti sodi med najvplivnejše moze v angleški javnosti. Gospod Steed je bil od l. 1902. do l. 1913. na Dunaju zastopnik »Times« in je igral tu jako veliko vlogo. Ves »duševni Dunaj« ga je častil. Samo zaradi tega je zanimivo, kateri si predstavlja gospod Steed, pod katerimi pogoji sme Anglija skleniti mir. V »Edinburgh Review« piše: Vojna je četverozvezne države našla nepripravljene, zato naj ne bodo nepripravljene za bodoči mir. Prvi pogoj miru je, da doseže četverozveza tako zmago, da bo mir lahko diktirala, zakaj nepopoln mir bi bil le začetek nove vojne. Steedov »mirovni program« zahteva: Francija dobi Alzacijo in Lotaringijo; meja Belgije se mora urediti z ozirom na strateške potrebe; ustanoviti je avtonomno Poljsko pod ruskim pokroviteljstvom, samostojno Češko z Moravsko in hrvatskimi deli Ogrske; romunske dele Ogrske in Bukovino naj dobi Romunska; Carigrad naj dobi Rusija, a plovba po Dardanelah in po Bosporu naj bo svobodna; Italija naj dobi italijanske dele Trentine, v Koroških planinah in na obrežju pri Trstu, zagotovitev gospodarstva na Adrijem z dodelitvijo Pulje, Visa in Valone. Dokler ne podelitvijo centralne države vojne odškodnine, naj se nadaljuje trgovska blokada in naj bo nemškimi in avstrijskim ladjam zabranjeno voziti po morju. Za plačilo vojne odškodnine je treba dobiti zagotovilo z okupacijo posameznih dežel.

VOJNE DOKLADE HRVATSKEMU UČITELJSTVU.

Glasom najvišjega odloka z dne 10. januarja t. l. je po prizadevanju bana Skerleca in prosvetnega šefa Tropša priznana vsem učiteljem (učiteljicam) in profesorjem — enako drugim uradnikom — z veljavnostjo od 1. januarja t. l. naprej 20% vojna doklada, računana od letne, v pokojnino vštene plače. Ta doklada se izplačuje mesečno naprej. Razdeljena na deset mesecev. Nadalje določa odlok, da mora znašati doklada najmanj 400 K, t. j. po 40 K na mesec.

PROŠNJE ZA POLJEDELSKE DOPUSTE.

C. kr. korespondenčni urad nam sporoča: Za podelitev poljedelskih dopustov morajo v vojaški službi ne nahajajoče osebe prositi osebno na raportu. Zato se ne morejo upoštevati prošnje družinskih članov na vojnem ministrstvu, oz. na ministrstvu za deželno brambo. Tudi vlaganje takih prošenj na poveljništvu nadomestnega oddelka (zavoda itd.) ni potrebno, ker, kakor že omenjeno, zadostuje prošnja na raportu; nasprotno se z vlaganjem takih prošenj pri nadomestnem oddelku rešitev večinoma samo zavlačuje.

VELIKA VARŠAVA.

Varšavski listi objavljajo o Veliki Varšavi podrobno statistiko, po kateri šteje novo mesto 948.491 prebivalcev, med temi 63% kristjanov in 37% judov. Ker so Rusi pred letom dni iz Varšave evakuirali nad 200.000 oseb, bi števílo prebivalstva danes daleč presegalo milijon. Velika Varšava šteje 10.331 hiš z 228.656 stanovani, od katerih je sedaj 42.319 praznih. Oblasti so izdale nov stavbni načrt.

VOJNA ŠKODA V ZAHODNI GALICIJI.

Je sedaj uradno popisana razen v najbolj prizadetih okrajih: Limanovo, Pilzno in Vizko. V zahodni Galiciji je po vaseh porušeni 11.100, v mestih 3297 in na veleposestvih 974 raznih stavb. Kolikor se je že doslej ugotovilo, je v okraju Vizko uničenih 3000 hiš in 22.950 gospodarskih poslopij. V teh krajih so kmetje izgubili 46.000 konj in 178.000 glav druge živine.

PATRIOTIČNO NABIRANJE PREDMETOV IZ KOSITRA IN SVINCA, KI NIČ NE ZALEŽEJO.

Glasom razpisa ministrstva za nauk in bogočastje si prizadeva vojna uprava, ki ima skrbeti za potrebnost v vojni stoječih čet, odpomoči čim dalje večjemu pomankanju kositra. Ker zaradi preprečenega uvoza ni mogoče dobiti dovolj sirovin, je treba posebno pozornost obrniti na že izdelane predmete in njih odpadke, ki nič ne zaležejo in se proč vržejo. Da se občinstvo kolikor mogoče varuje, se bodo predmeti, ki so v rabi, šele v skrajni sili odvezli, prej pa se bo izkušalo izkoristiti v veliki množini se nahajajoče že iz rabe izločene in zavržene predmete. Ker je imelo lansko nabiranje kovin nad vse pričakovane ugoden uspeh, namerava vojna uprava letos prirediti nabiranje iz kositra in svinca napravljene tube, zavoje, stanolni papir (srebrni papir) in slično. Danes prihaja mnogo izdelkov, kosmetičnih priprav, živil in kemičnih predmetov itd. v promet, ki se nahajajo v tubah, zavitihih in ovojih iz kositra ali svinca. Tem tubam, ki so navadno narejene iz prav dobrega materiala, ne prisojajo nihče nikake vrednosti, in se brez pomisleka pomečejo proč. Nabiranje teh predmetov bi dalo znatne množine svinca in kositra. Pri tem poslu bi zopet imelo učiteljstvo ter šolska mladina poglavito nalogo. Nabiralo pa se ne bo od hiše do hiše, ampak po navodilih učiteljstva bo mladina doma in morda tudi pri sosednih družinah nabirala navedene predmete. Nabrano blago bo mladina odala za to določenega dne v šoli, kjer se bo vse potrebno ukrenilo, da se izroči svojemu namenu.

POGOJNA PRAVICA DO ENOLETNEGA PROSTOVOLJSTVA ZA LETNIKE 1892. DO 1897.

Da se tem letnikom prizna pogojna pravica do enoletnega prostovoljstva, če ne bi mogli v polni meri izkazati svoje znanstvene usposobljenosti, je vojaška uprava za slučaj prostovoljnega vstopa v skupno armado ali deželno brambo odredila, da se ima pogojno pravico do enoletne prezenčne službe leta 1896. in 1897. rojenim, ki bi sedaj končali 6. razred gimnazije ali realke ali drugi razred učiteljske ali enakega zavoda. Leta 1895. rojenim je dana ta možnost, če bi v šolskem letu

1915—1916 končali 7. ali 8. razred gimnazije, 6. ali 7. razred realke, 3. ali 4. letnik učiteljske ali enakih zavodov. Leta 1893. in 1894. rojeni morajo dokazati, da stoje v zadnjem razredu ali letniku gori omenjenih zavodov. Leta 1892. uživajo ugodnosti kakor rojstna letnika 1893. in 1894. le tedaj, če morejo dokazati, da so bili leta 1914. na prebiranju spoznani za sposobne in pritegnjeni v službovanje z orožjem, pa so bili kasneje kot za službo nesposobni odpušteni in zaradi vojaškega službovanja ovirani v šolskem letu 1914—1915 doseči vso za priznanje enoletnega prostovoljstva potrebno znanstveno usposobljenost. Pri vseh teh letnikih ne pride v poštev učni uspeh v šolskem letu 1915—1916. Prostovoljno morajo vstopiti v armado vsaj zadnji dan pred splošnim vpoklicem, ki najbrž ne pride, dokler ni končano glavno delo žetve.

ARGENTINIJA ZATIRA ITALIJANŠČINO.

Italijansko časopisje živahno protestira, ker argentinska vlada v Južni Ameriki zatira šolski pouk v italijanščini. Listi govorijo o časti Italije, ki takega poniževanja svoje svetovne veljave ne bo dovolila.

MADŽARSKI SLUŽBENI JEZIK V SRBIJI.

Budimpeštanski »Magyar Kurir« javlja, da se bo v kratkem uvedel v Mačvi in v onem delu belgradske generalne gubernije, ki meji na Ogrsko, madžarski uradni jezik. Kakor znano, je uvedena madžarščina poleg nemščine kot obligaten predmet v vse srbske šole.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem glasom II. izkaza za »Učiteljski vojaški podporni sklad« 299 K 41 vin.; v počenjenju spomina tov. Justina Arharja je daroval učiteljski zbor c. kr. pripravnice za srednje šole v Trstu 60 K in učenci istega zavoda 50 K, skupaj 110 K; učno osobje slovenske ljudske šole na Vrdeli 23 K; učiteljica Zinka Kračmanova v Št. Lenartu pri Laškem trgu 2 K; vodstvo slovenske ljudske šole na Vrdeli zbirko učencev 16 K; tedenska zbirka mladine ljubljanskih ljudskih šol meseca aprila t. l. 809 K 23 vin.; mladina obeh ljudskih šol v Idriji nabrala v »Tednu Rdečega križa« 613 K 57 vin.; vodstvo ljudske šole pri Sv. Križu zbirko učencev 11 K 36 vin.; deklisška šola CMD pri Sv. Jakobu v Trstu 38 K 11 vin.; učenci okoliške deške šole v Celju od 30. IV. do 7. V. (7. zbirka) 74 K 62 vin.; učenke ljudske šole v Metliki nabrala v »Tednu Rdečega križa« 335 K 98 vin.; učiteljstvo v Skednju pri Trstu (glej dotični dopis v današnji številki našega lista!) 782 K 17 vin.; šolsko vodstvo na Vačah nabralo za »Teden Rdečega križa« 552 K 10 vin.; učiteljstvo v Selcih nad Škojo Loko čisti dohodek šolske veselice 153 K; v »Tednu Rdečega križa« nabrali v Velikih Laščah dve učiteljici in veroučitelj 1388 K 52 vin.; tedenske zbirke šolske mladine v Velikih Laščah v prvih 4 mesecih t. l. 136 K; prebitek prireditve šolskih otrok v Viševku 22 K; skupaj 5.531 K 07 vin.

Doslej nabranih . . . 58.470 K 75 vin.
Prosimo nadaljnjih poročil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

IV. VOJNO POSOJILO.

Učiteljstvo v Škednju-Trstu je podpisalo za IV. vojno posojilo 4200 K (za III. vojno posojilo 100 K); uredništvo »Učiteljskega Tovariša« 100 K; Martin Zarnik, nadučitelj v p. v Trnovem, 200 K; Simon Punčah, nadučitelj v p. v Ljubljani, 300 K; Josip Hrovatin, nadučitelj v p. v Ajdovščini, s soprogo 4.000 K; Ferdinand Juvenec, nadučitelj v Postojni, 200 K in njega otroka Feri in Jožica 100 K; učenci pripravljavnice za srednje šole v Trstu 2.700 K; učiteljski zbor iste šole 600 K; skupaj 12.400 K.

Da nam bo mogoče objaviti čim popolnejši izkaz, koliko je slovensko učiteljstvo storilo ob podpisovanju IV. vojnega posojila, prosimo za vsa tozadevna poročila!

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«. Za »Rdeči križ« itd. 58.470 K 75 vin.
III. vojno posojilo . . . 264.148 « 69 «
IV. « « . . . 12.400 « — «

Skupna vsota . . . 335.019 K 44 vin.

Nameravana šolska reforma.

Dunaj, 10. maja 1916.

Društvo »Freie Schule« je priredilo v ponedeljek, 8. t. m., zvečer v dvorani Gledališkega društva izvrstno obiskano zborovanje. Poslanec baron Hock, vseučiliški profesor dr. Viktor Hammer-schlag in poslanec Leutner so poročali o vesteh, da pripravljajo v naučnem ministrstvu celo vrsto šolskih reform, ne da bi dobila o tem javnost, posebno pa svobodnjaki, kakršnakoli poročila, ali da bi jih povabili na posvetovanja. V času, ko nimamo parlamenta, moramo reforme na polju šolstva pač pripravljati, mora pa biti dana prilika vsem skupinam prebivalstva, da se udeležijo posvetovanj.

Zborovanje, ki je vse govore sprejelo z velikim odobravanjem, je soglasno sklenilo: »Zborovanje je vzelo na znanje, da v naučnem ministrstvu pretresajo načrte šolskih reform, ki imajo svojo pripravo v dunajskih knezoškofijskih palačah, kjer se vrše ob udeležbi državnih funkcionarjev posvetovanja o takih načrtih šolskih reform. Zborovanje dviga svoj glas proti temu, da se sedaj v vojnem času ruje na temeljih vzgoje in šolstva, posebno pa, ker se to zgodi v smislu in na korist reakcionarnim strankarskim skupinam. Zborovanje soglašuje s tem, da vlada za čas vojni pripravljajo reformo šolstva; zahteva pa, da se na posvetovanjih o tej reformi ne poslušajo samo klerikalno-konservativni krogi, ampak tudi zastopniki tistih ljudskih množic, ki zagovarjajo napredna, na bodoči razvoj mereča načela. Zborovalci so odločeni, da še dalje vodijo boj za dobro in svobodno šolo, ki je prva državna potreba, in so pripravljeni z najostrejšim odporom nasprotovati vsakemu koraku nazaj!«

Madžarske šole na Hrvaškem.

Zagreb, 16. maja 1916.

Poročal sem vam že svojedobno o interpelaciji posl. Kiša v hrvatskem saboru zaradi ustanavljanja madžarskih šol na Hrvaškem. Posl. Kiš je ugotovil, da so te šole popolnoma nezakonite ter je tudi povedal, da je ustanovila državna železnica 2 nižji madžarski srednji šoli v Zagrebu (eno kot trgovsko šolo) in 1 v Osijeku, akoravno je ustanavljanje takih šol odvisno od posebnega krajevnega dovoljenja, ki ni bilo seveda nikdar izdano. Hrvatska vlada je na usta sekcijskega načelnika Tropša to trditev kot neresnično zavrnila. Sedaj pa ponatiskujejo hrvatski listi oglas ravnateljstva državnih železnic, objavljen v »Pester Lloyd« z dne 5. t. m., ki razpisuje natečaj za profesorje risanja, fizike, madžarsko-latinske in latinsko-nemške jezikovne skupine, zemljepisja in zgodovine na srednjih šolah v Zagrebu in Osijeku, ter konstatirajo, da madžarske srednje šole na Hrvaškem faktično obstojajo. — Uradne »Narodne Novine« izjavljajo, da je razpis v »Pester Lloyd« pogrešen, ako trdi, da so madžarske šole v Zagrebu in Osijeku srednje šole. Hrvatska vlada je sicer dovolila ravnateljstvu ogrskih državnih železnic ustanovitev osemrazrednih ljudskih šol, nikdar pa ne ustanovitev srednjih šol. — Kakor kaže ta slučaj, vladajo pri nas na Hrvaškem še vedno čudne, specialno naše razmere, ki jih celo od Hrvatov prelita kri v sedanji vojni ne more sprati s sveta!

Skrb za mladino.

Zaradi dolgega trajanja vojne se porajajo žalibog tudi razmere, ki zahtevajo skorajšnje in smotrene remedure. Med najneprijetnejše posledice dolge odsotnosti družinskih očetov od domačega ognjišča je šteti zmerom bolj naraščajočo zanemarjenost mladine. V mnogih družinah se izraža pomankanje očetovske avtoritete na prav poguben način. V nekaterih družinah je sicer mati strožja nego oče; toda v veliki večini slučajev slušajo otroci materini dobrotljivosti manj nego pa očetovi strogosti. In vendar ravno v sedanjih časih na premnogih zgledih lahko spoznavamo posebno vrednost pokorščine, discipline in točnega izpolnjevanja dolžnosti. Tako nas mora pohajkovanje mnogih dečkov in deklet po ulicah kakor tudi vedenje napol odraslih fantičev po gostilnicah in drugih javnih lokalih siliti k razmišljanju ter nas dovesti do prepričanja, da so primerni okrepi na polju oskrbe otrok in mladine v sedanjem času važnejši in nujnejši, nego so bili kdaj poprej. Omenjene škodljive pojave vojne je mogoče odpraviti manj s pojavnimi od-

redbami in z ustanovitvijo čim največjega števila zavodov v interesu mladinske oskrbe. Zlasti nujna je v mestih in v večjih krajih ustanovitev dnevni zavetišč za otroke in zavodov za zaposlenje deklet in deklet. Toda tudi za one fante in dekleta, ki se — po razmerah prisiljeni k prezgodnjemu mezdnomu delu — hitro navadijo na nebrzdano uživanje, bi bilo koristno, da bi se ustanovile zanje razne naprave, kakor čitalnice, zaposljalnice, društva in primerni prostori za gojitev gibalnih iger vseh vrst, in da bi se jim nudile tudi druge ugodnosti, kakor n. pr. brezplačnost ali vsaj znižane cene za obisk razstav, muzejev, zanimivih in poučnih kinematografskih predstav, predavanj, tečajev in vaj o državoznanstvu, vojaški izobrazbi, zemljepisju, prirodoslovju, o zgodovinskih dogodkih zadnjega časa, o gospodarskih razmerah in potrebnih odredbah z njihovo utemeljitvijo. Da se izvede tudi samo majhen del vsega tega, je treba že za to mnogo denarja. Da se dobi torej vsaj en del za to potrebnih sredstev, je družba »Rdečega križa« v zvezi z vojno-pomožnim uradom c. kr. ministrstva notranjih zadev priredila v času od 30. aprila do 7. maja t. l. teden »Rdečega križa«. Dve tretjini vseh denarnih darov nabranih tekom tedna »Rdečega križa«, se uporabi v korist napravam za ranjene in bolne vojake, ena tretjina dohodka pa pojde v korist mladinski oskrbi. Ta tretjina ostane vojnopomožnemu uradu na dotični deželni politični oblasti ter se uporabi samo za naprave v interesu mladinske oskrbe v oni deželi monarhijske, v kateri je bil denar darovan. Vsi imovitejši krogi, zlasti pa vse družbe in osebe, ki jim vojna prinaša večje dohodke, nego so jih imeli v normalnih časih, se iskreno prosijo, da tudi nadalje darujejo kolikor mogoče visoke zneske za namene »Rdečega križa« in mladinske oskrbe ter jih naslavljajo ali na deželne krajevne organizacije »Rdečega križa« ali na zvezno vodstvo družbe »Rdečega križa«, oziroma vojnopomožni urad c. kr. ministrstva notranjih zadev na Dunaju ali pa na vojnopomožne urade na deželnih vladah; saj je vendar v dobro razumevanem interesu imenovanih krogov, da posvečajo čim največjo pozornost in skrb napravam, ki služijo v to, da se ranjeni in bolni vojaki zopet usposobijo za delo in da se prepreči zanemarjanje mladine — bodočnosti naroda in domovine!

Nova smer v izobrazbi mladine.

Iz Trsta nam pišejo: »La Gazzetta di Trieste« piše: Ne polnite gimnazij in realnih gimnazij, smatrajoč jih za tvornice državnih uradnikov, katerih edini smoter je pokojnina! Da, država bo potrebovala uradnikov v različnih panogah svoje uprave, toda v prvi vrsti bo izkušala zasesti mnogo mest z invalidi in drugimi, ki se vrnejo iz vojne oslabei; potem se bo pa država gotovo tudi zopet brzo lotila preosnove v upravi, ki ima pospeševati delovanje uradnega stroja. In tedaj bo konec slabih navad, da se smatra državna uradniška služba kot najlagodnejši smoter, da se smatra država za neizmerne jasli ali, če hočete, za veliko bogato naloženo mizo, za katero more vsakdo udobno sedeti, kdorkoli ima v žepu kunjco srednješolskega zrelostnega izpričevala. Država, o meščani, ni ne jasli ne miza, država je skupnost naš vseh, in ista stvar je v manjšem obsegu občina. Kdor sremi za tem, da živi kot parazit države ali občine, škoduje samemu sebi in svojim državljanom; kdor loči svoje koristi od skupnih, ki jih predstavljata država in občina, ali ne pozna lastnih koristi ali pa ravna kot slab državljan. —

Tem izvajanjem dodaje »Il Lavoratore«, ki jih popolnoma odobruje, da bi morala že ljudska šola delati na to, da se izpraznijo srednje šole in tako izsuši vir vedno nove reke takih, ki pravzaprav niso za nobeno stvar sposobni, zato pa tišče v državno uradniško službo. Že v ljudski šoli naj bi se mladini pokazala pot v razne delavnice in podjetja in ji vcepilo prepričanje, da delo ni sramota, marveč tem večja čast, čim bolj ga kdo razume. Dalje naj se mladina napoti v trgovske in navtične šole, ne da bi se zahtevalo za sprejem izpričevala IV. razreda kake srednje šole. Pripravo na te praktične šole naj prevzame posled preosnovana meščanska šola. Le tako bi izpraznili srednje šole, razbremenili državo in odprli nova pota za svež, krepak razvoj vseh ljudskih sil.

Podpisujte IV. vojno posojilo!

Srednješolske vesti.

»Teden Rdečega križa« in srednje šole. Omotni efekt dela dijakov in učiteljskih zborov: Realka v Idriji 218 K 47 vin.; l. drž. gimn. v Ljubljani 5.503 K 96 vin.; II. drž. gimn. v Ljubljani 2.774 K 20 vin.; nemška državna gimnazija v Ljubljani 830 K 16 vin.; skupaj 9326 K vin. Ta vsota kaže, da je učiteljstvo in dijaštvo teh zavodov storilo v polni meri svojo dolžnost. — Z drugih srednješolskih zavodov nimamo nobenih poročil.

Zrelostni izpiti za gojence in gojenke goriških učiteljskih v — Ljubljani. Ker je videti, da je c. kr. naučno ministrstvo naklonjeno predlogu, da se izvrše omenjeni izpiti v Ljubljani, kjer je dovolj učnih oseb na razpolaganje, in sicer v dobi od dne 6. do dne 15. julija t. l., tedaj se pozivljajo goriški četrtoletniki in četrtoletnice, da takoj določijo svoje prošnje, opremljene z zadnjim letnim izpričevalom, ravnateljstvu c. kr. moškega učiteljskega goriškega (Ljubljana, Dunajska c. 38/II.). Hkrati se opozarjajo, da se za časa preskrbe s potrebnimi sredstvi, zlasti tudi s potnimi izkaznicami.

Srednješolska vest. Profesorja na slovenski državni gimnaziji v Gorici Franc Povšič in Karel Prijatelj sta bila s l. t. m. pridružena v službovanje do konca tekočega leta pri c. kr. državni gimnaziji v Ljubljani.

Prosta službena mesta na državnih srednjih šolah. Naučno ministrstvo razglašča, da se mora na državnih srednjih šolah (gimnazijah, realnih gimnazijah in realkah) provizorično zasesti: 147 učnih mest z nemščim učnim jezikom, 9 učnih mest z italijanskim, 8 učnih mest s hrvaščim in 6 učnih mest s slovenskim učnim jezikom. Pri tem provizoričnem imenovanju učiteljev (profesorjev) ne bo premeščalo na druge zavode. Kot prosilci pridejo v poštev samo suplenti (asistenti), ki so popolnoma učno usposobljeni za srednje šole in so vsaj dve leti že pred začetkom učili na kaki državni ali drugi šoli, ki ima pravico javnosti. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 15. junija potom onega deželnega šolskega sveta, v čigar službenem okolišju so doslej učili. V prošnji je treba navesti tudi deželno, v kateri bi radi učili. V aktivni vojaški službi stoječi se lahko prijavijo z navadno vojno dopisnico. Natančneje glede nameščenja in plače na dež. šol. svet.

Osobna vest. Cesar je ravnatelj nemške gimnazije v Ljubljani Aleksandru Pucsku o priliki trajne upokojitve podelil naslov vladnega svetnika.

Srednješolski pouk na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo: Na merodajnih mestih se potrjuje, da se bo pouk na državnih srednjih šolah končal koncem junija.

Kos našega šolskega vprašanja. Iz Trsta pišejo: Bliza se konec šolskega leta in z njim sprejem dijakov v srednje šole. Ob sedanjih razmerah ni misliti na to, da bi slovenski dijaki mogli študirati v Gorici, kjer je bilo na gimnaziji popolnoma, na realki pa vsaj deloma preskrbljeno za slovenske dijake. O obeh goriških učiteljskih niti ne govorimo, dasi je tudi to vprašanje jako nujno; upamo pa, da se prizadetima ravnateljstvom posreči, o pravem času izposlovati primerno rešitev. Drugače pa je z dijaki gimnazije in realka. Nujno prosimo odločilne faktorje, da pravočasno ukrenejo potrebno, da bo mogoče na tržaški državni gimnaziji in realki vstopiti onim dečkom, ki zaradi nezadostnega znanja nemščine doslej tam niso bili sprejeti. Treba je le nekoliko dobre volje in upoštevanja sedanjih razmer. Opozorjamo na to že sedaj, da ne bo potem izgovora, da smo se oglasili prepozno!

Goriška slovenska gimnazija. Pred nekoliko dnevi smo čitali v ljubljanskem »Slovcu« vest, da je vse poskrbljeno za to, da se zopet otvori goriška slovenska gimnazija, in sicer v — Kromerizu! — Prepričani smo, da 90 odstotkov slovenskih staršev, ki bi radi izročili svoje sinove v izobrazbo temu zavodu, niti od daleč ne vedo, kje se nahaja ta Kromeriz. Le-tem in vsem drugim naj torej povemo, da je mesto Kromeriz na Moravskem, kakih 760 kilometrov oddaljeno od Primorske, od Gorice. Če se povprašujemo, kak vzrok je mogla imeti vlada, da namerava otvoriti goriško slovensko gimnazijo v moravskem Kromerizu, pač ne dobimo drugega, kot da se nahaja nekaj tisoč goriških slovenskih beguncev na Moravskem in da želi tako nuditi slov. begunski mladini gimnazijsko izobrazbo v njenem materinem slovenskem jeziku. Priznavamo, da je to hvalevreden namen, a pravtako pa vprašujemo, kaj bo z onimi slovenskimi starši na Primorskem, ki so ostali v deželi in

tudi žele svoji mladini gimnazijske izobrazbe v slovenskem jeziku? Ali naj tudi ti pošljejo svojo mladino v — Kromeriz? Vprašanje goriške slovenske gimnazije se da rešiti na tako preprost, tako lahko izvedljiv način, da se moramo naravnost čuditi, zakaj se iščejo mesta po vsej Avstriji, ko je mesto, ki bi lahko nudilo slovenski goriški gimnaziji nanjudobnejše zavetišče, vendar tako blizu. Zakaj vendar ne premesti vlada slovenske gimnazije v Trst? V Trstu je dovolj prostora za ta zavod, saj se je zaprlo več šol, in če ni nevarnosti za one tisoče tržaške mladine, ki obiskujejo danes tržaške šole, bi je tudi ne bilo za onih par razredov slovenske goriške gimnazije. Na tržaške nemške srednje šole slovenski otrok s slovensko ljudsko šolo ne more, ker ni dovolj zmožen nemškega učnega jezika; da bi iz Primorja pošiljali svojo deco na Kranjsko ali še kam dalje, je pa izključeno zaradi prevelikih stroškov. Slovenska goriška gimnazija v Trstu pa bi vendar odpomogla vsemu temu, in prepričani smo, da bi koristi, ki bi jih imelo slovensko primorsko prebivalstvo od takega zavoda v Trstu, daleč presegle vso ono »škodo«, ki bi jo trpeli naši slovenski goriški begunci na Moravskem, če jim vlada ne premesti slovenske gimnazije v Kromeriz in bi tako morali pošiljati svojo mladino v kako — češško gimnazijo, kjer se v par tednih toliko priučijo češkemu učnemu jeziku, da more brez težave slediti pouku. Ponavljamo torej še enkrat, da je edino pravo mesto za začasni sedež slovenske goriške gimnazije le Trst! Po »Edinosti«.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. II. izkaz prispevkov za »Učiteljski vojaški podporni sklad«. V dobi od 1. prosinca do 30. aprila 1916 je prispevalo učiteljstvo raznih okrajev kakor sledi: 1. Brežice: 0; 2. Celje-okolica: 0; 3. Gornji grad: 0; 4. Gornja Radgona: Sv. Jurij na Ščavnici: 19 K; 5. Konjice: Čadram (Brumen & Hren) 6 K 72 v; 6. Kozje: Buče 2 K 46 v; Dobje (Šerbak & Podlesnik) 8 K, Kozje: 8 K 10 v, Pilštanj 2 K 60 v in 18 K namesto venca na grob tov. Maksa Križmana (darovali gg. Fran Strmšek, provizor v Št. Vidu pri Planini 10 K, Fr. Gartner, župnik na Planini 5 K, Germovšek, Stauer & Cilka Vrečko po 1 K), skupaj K 39.16; 7. Laško: Dol 9 K 60 v, Laški trg 9 K, Sv. Lenart 6 K 80 v, Trbovlje (dekliska in deška šola) 28 K 40 v, Trbovlje-Vode (dekl. in deška šola) 27 K, Turje 1 K 60 v, skupaj 82 K 40 v; 8. Sv. Lenart: 0; 9. Ljutomer: Starčeva 7 K; 10. Maribor: 0; 11. Maribor-okolica: 0; 12. Ormož: Sv. Bolfank (Fr. Cajko) 12 K, Hum 8 K 48 v, Sv. Miklavž 17 K 24 v, Ormož-okolica (Rajšp. Presker) 5 K 40 v, Središče 17 K 72 v, Svetinje (Ljudevit in Antonija Šijanec) 8 K, Vel. Nedelja 23 K 04 v in narednik g. J. Zohmir, Rovinj, 16 K, skupaj 109 K 88 v; 13. Ptujška okolica: 0; 14. Rogatec: 0; 15. Sevnica: Sv. Anton 5 K, Slov. Bistrica 0; 17. Slov. Gradec: Sv. Martin 16 K 25 v; 18. Šmarje: 0; 19. Šoštanj: Št. Janež 5 K, Velenje 9 K, skupaj 14 K; 20. Vranksko: 0. Skupaj v tem izkazu . . . 299 K 41 v prvič izkazanih . . . 338 « 86 « skupaj . . . 638 K 27 v

Tovariši in tovarišice! Preglejte pozorno predstojeci izkaz in se vprašajte, je li zadostil vsak po svojih močeh dolžnostim, ki jih ima napram stanovski organizaciji? Potrkajmo se na prsi! . . .

Že opetovano je pozvala »Zveza štajerskih učiteljev in učiteljic« okrajna učit. društva in učiteljstvo, da objavijo podatke o učiteljih-vojakih in ranjenih, padlih in odklikovanih. — Štaj. dež. šol. svet objavlja imena teh v »Naredbenem listu« kjer pa žal ne najdemo skoraj nobenih slov. učiteljev, čeravno vemo, da so že mnogi odklikovani. Nemški učitelji so poročali, da je med 157 odklikovanimi 150 nemških učiteljev. Na podlagi »Nar. lista« sem našel, da je v resnici 42 nemških učiteljev in 18 profesorjev odklikovanih, slovenskih učiteljev in profesorjev pa skupaj le 7. Kje so drugi? Temu je kriva naša brezbržnost, ki našemu ugledu zelo škoduje. Šolska vodstva naj tedaj obvestijo o vsakem slučaju takoj okrajni šolski svet ali naravnost dež. šolski svet, ki objavlja imena vseh v »Naredbenem listu«, da pokažemo, koliko stori slovensko učiteljstvo za domovino ter tako rešimo našo čast. Objavite pa tudi vsak slučaj v »Tovarišu«, kakor to storijo nemški tovariši v svojem glasilu.

Kranjsko.

JUBILEJSKA SAMOPOMOČ.

Letos smrt pridno žanje v vrstah »Jubilejske Samopomoči«. Danes naznanjam tem potom p. i. članom že tretji smrtni slučaj. Dne 15. aprila je umrla učiteljeva soproga Matilda Kovačič od sv. Trojice v Slovenskih goricah, ki je bila član društva »Jubilejska Samopomoč«. Ker je društveni predsednik mobiliziran, sem kot njegov namestnik v smislu § 3 društvenih pravil izplačal njenemu soprogu J. Kovačiču 500 K. V sled tega pozivljam vse člane, da plača vsak za ta smrtni slučaj v smislu § 4. tekom enega meseca 2 kroni. Kdor je še na dolgu za Janežičev in Šumrov smrtni slučaj in pa letnino za 1916, naj to poravnava. Ker so vsled vojne društveniki neznankje razkropljeni, zato se tudi to pot ne bodo razpošiljale poštne položnice (čeki), ampak plačaj vsak član 2 K 6 vin. po poštni nakaznici na naslov: »Kranjčica in posojilnica učiteljskega konviktiva v Ljubljani«.

Ljubljana, 1. maja 1916.

Jakob Dimnik, podpredsednik.

Kranjske vesti.

NEŽICA DETELOVA.

Umrla je dne 10. t. m. v Ljubljani tovariška Nežica Detelova, učiteljica v Kranjski gori, stara 31 let, po dolgi in mučni bolezni. — Pokojnica je bila hči vladnega svetnika in gimn. ravnatelja v p., slovenskega pisatelja dr. Franca Detela in sestra profesorja Antona Detela v Kranju (sedaj v ruskem ujetništvu) ter Marije in Lucije, učiteljice v Ljubljani. — Bodi izvrstni slovenski učiteljici ohranjen blag spomin!

—r— Izkaz daril, ki so došla od 1. do 31. marca t. l. nabiralnici daril v naravi c. in kr. vojnookrbovalnega urada v Ljubljani (c. kr. deželna vlada). Iz Ljubljane: Ljubljanski nemški šolski kuratorij 1 ovijača, 1 par kolenogrelcev; Lichtenthurfov zavod 130 parov nogavic. — Izven Ljubljane: Ljudske šole: Semič 33 parov nogavic, 23 parov dokolenic; Šturje 12 parov nogavic, 5 parov dokolenic; Dragatuš 3 pare nogavic, 5 parov dokolenic; Ježica 56 parov nogavic, 38 parov dokolenic, 8 parov žilogrelcev; Tržič 5 opasnica, 8 parov nogavic, 14 parov dokolenic; Št. Jakob ob Savi 41 parov nogavic, 1 par dokolenic, 11 parov žilogrelcev, 21 snežnih oglavnica; Moste 62 parov nogavic, 33 parov dokolenic, 21 parov žilogrelcev; Preska pri Medvodah 1 par nogavic dolgih, 2 para nogavic, 1 par kolenic, 1 par žilogrelcev; Polhov gradec 15 parov nogavic, 6 parov dokolenic, 15 parov žilogrelcev, 1 snežna oglavnica; Bela peč 21 parov nogavic, 21 parov dokolenic; Dobrava pri Jesenicah 30 parov nogavic, 10 parov žilogrelcev, 4 snežne oglavnice; Skocijan pri Turjaku 3 pare nogavic, 5 parov žilogrelcev, 100 cigaret, 7 molitvenih bukvic; Brezovica 10 parov nogavic, 10 parov dokolenic; dekliska šola v Kranju 13 parov nogavic, 2 para kolenic 1 ovijača; privatna ljudska šola nemškega šolskega društva v Tržiču 1 ovijača, 27 parov nogavic, 1 par žilogrelcev, 1 par palčnikov.

—r— Iz ljudskošolske družbe. Ervina Ropasova je imenovana za provizorično učiteljico v Mihovem; učiteljici Sofiji Suši je poverjeno začasno vodstvo šole v Kranjski gori. — Namesto vpoklicanega nadučitelja Feliksa Naguta v Orehoviči je imenovana za suplentinjo Marija Lapajnetova, bivša suplentinja v Zagradcu. — Namesto učit. Tita Grčarja, ki je dobil dopust, bo suplirala na ljudski šoli v Št. Rupertu suplentinja Helena Komarčeva. — Namesto obolele učiteljice Ivane Smola pride na ljudsko šolo v Klanici kot suplentinja učiteljska kandidatinja Elizabeta Kovačičeva. — Namesto obolele učit. Pavle Marinkove bo suplirala na ljudski šoli na Viču suplentinja Angela Lombarjeva.

—r— Poročil se je v Ljubljani lko Est, poročnik bos.-herceg. pešpolka št. 2, z Maro Duļakovo, učiteljico iz Komen-de. Mlademu paru naše najiskrenejšje čestitke!

—r— Učiteljstvo v Selcih nad Škofjokolo je priredilo majhno otroško veselico, katere dohodek je namenjen slepim vojakom. Prireditev je prav izvrstno izpadla. Otroci so gladko in razumljivo deklamirali krasne Gregorčičeve pesmi. Najbolj nam je ugaljal komaj 7letni Božič s svojim energičnim glasom in korajžnim nastopom. Svojo pesem »Kaj moramo mi« je moral večkrat ponavljati. Povsem pohvalno pa je bilo petje. Proizvajale so se Kosijeve vojaške nar. pesmi za tri glasove. Čudili smo se